

Wielkanoc - najważniejsza uroczystość kościelna, obchodzona na pamiątkę zmartwychwstania Chrystusa. Obchodzimy ją w pierwszą niedzielę po pierwszej wiosennej pełni księżyca. To również ważny okres w życiu rolnika, nic więc dziwnego, że tak wiele miejsca zajmuje w wierzeniach i wyobrażeniach prawie wszystkich ludów europejskich.

WIELKANOCNE

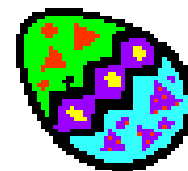
ZWYCZAJE

ŚWIĄTECZNE PORZĄDKI

Przed Wielkanocą robimy wielkie **święteczne porządki** nie tylko po to, by mieszkanie lśniło czystością.

Porządki mają także symboliczne znaczenie – wmyatamy z mieszkania zimę, a wraz z nią wszelkie zło i choroby

MALOWANIE JAJEK

Jajko było symbolem słońca i życia. Wierzano, że ma znaczenie magiczne.

Kraszanki, hałunki, malowanki maluje się jednym kolorem.
Skrobanki, rysowanki - na jednolitym tle rysuje się wzór, np. szpilką.

Pisanki, piski - na jajo nanosi się dekorację z wosku pszczelego, która pozostaje biała na tle kolorowej skorupki.

Jajko jest w Polsce tradycyjną potrawą wielkanocną.
Powszechnym zwyczajem jest dzielenie się święconym jajkiem i składanie życzeń.

Pisanki są główną dekoracją świątecznego stołu.

PISANKA TRADYCYJNA WOSKOWA

PISANKA ZDOBIONA METODĄ DECOUPAGE

TOPIENIE JUDASZA

Ważnym dniem Wielkiego Tygodnia jest Wielka Środa. Młodzież, zwłaszcza chłopcy, topili tego dnia Judasza. Ze słomy i starych ubrań robiono wielką kukłę, którą następnie wleczono na łańcuchach po całej okolicy. Przy drodze ustawiali się gapie, którzy okładali kukłę kijami. Na koniec wrzucano „zdrajcę” do stawu lub bagienka. Wymierzanej w ten sposób sprawiedliwości stawało się zadość.

WIELKIE GRZECHOTANIE

Od **Wielkiego Czwartku** do **Wielkiej Soboty**, kiedy milkły kościelne dzwony, rozlegał się **dźwięk kołatek**. Obyczaj ten był okazją do urządzenia psot. Młodzież biegała po mieście z grzechotkami, hałasując i strasząc przechodniów. Do dziś zachował się zwyczaj obdarowywania dzieci w Wielkim Tygodniu grzechotkami .

WIELKI TYDZIEŃ

Wielki Tydzień upływa pod znakiem przygotowań i oczekiwania Wielkiej Niedzieli. Przez wieki uczestniczono w ciągu tych dni w nabożeństwach upamiętniających wjazd Chrystusa do Jerozolimy, zapowiadający Jego śmierć i zmartwychwstanie.

NIEDZIELA PALMOWA

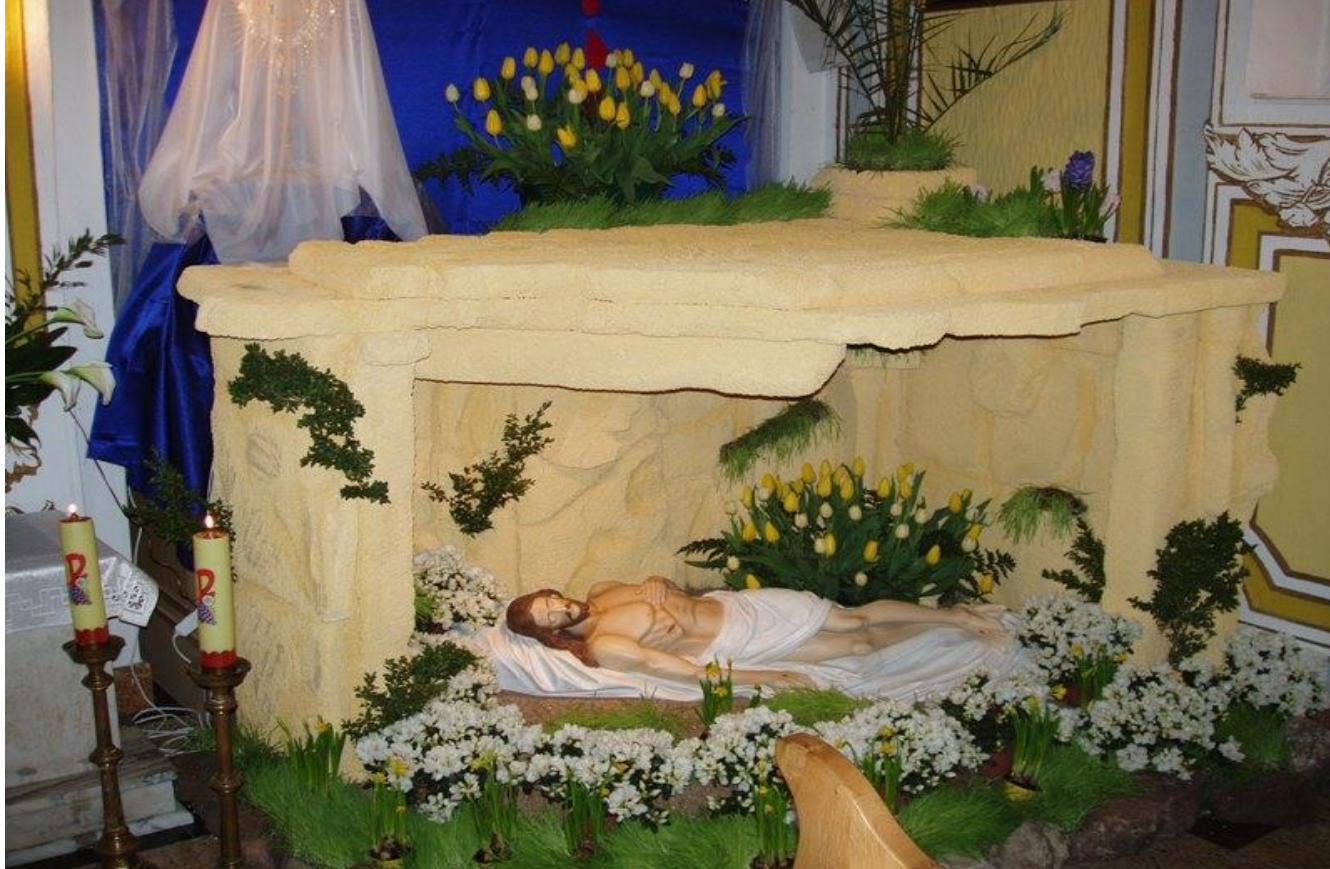
- **Niedziela Palmowa rozpoczyna Wielki Tydzień - czas wyciszenia, skupienia i przeżywania męki Chrystusa. Zwana jest także "Kwietną" lub "Wierzbną". Tego dnia święci się palmy. Zwyczaj ten przywędrował do Polski z Jerozolimy w średniowieczu. Obchodzi się go na pamiątkę uroczystego wjazdu Jezusa do Jerozolimy. Tradycja wykonywania palm jest w Polsce bardzo aktualna.**

Post ścisły w Wielki Piątek

- Wielki Piątek – tuż przed Wielką Sobotą, kiedy święcimy pokarmy. W ten dzień obowiązuje nas Post Ścisły. **Post ścisły** polega na jednorazowym posiłku do sytości oraz na wstrzymaniu się od potraw mięsnych i od przyjemności.

w Wielki Piątek był zwyczaj strojenia grobu Chrystusowego. Przywędrował on do Polski najprawdopodobniej z Czech lub Niemiec, dzięki naszej polskiej szerokiej kulturze bardzo się rozwinął.

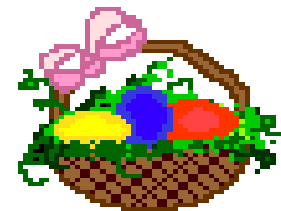
ŚWIĘCONKA

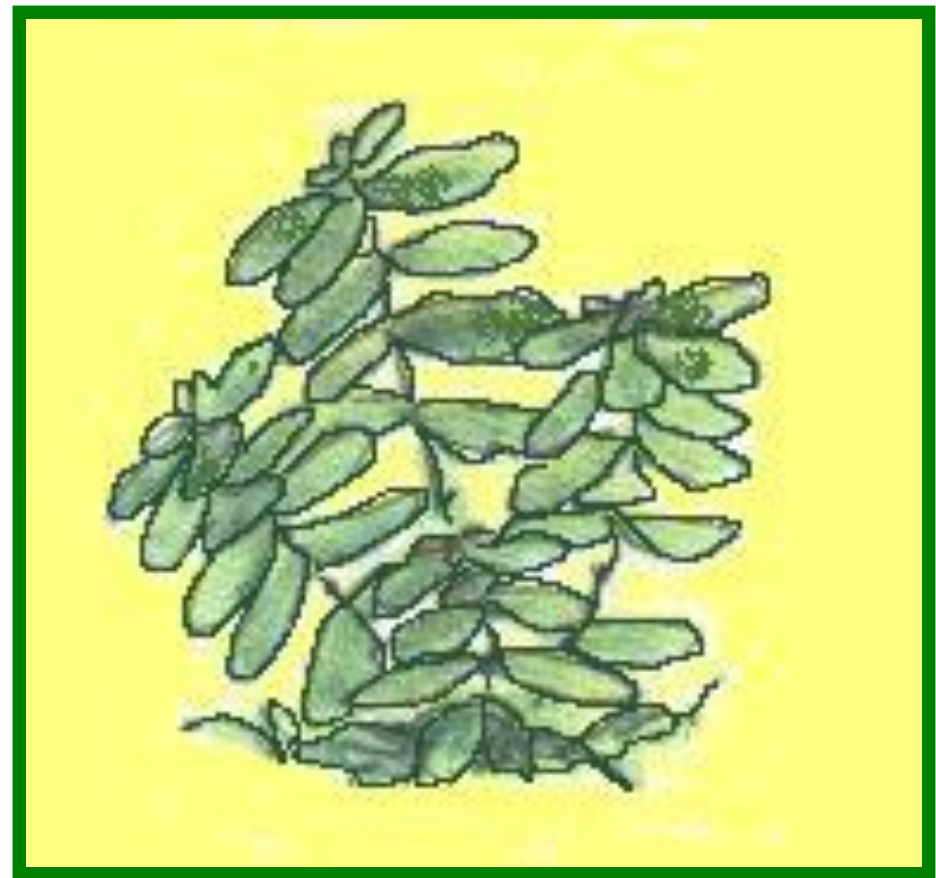
Wielka Sobota jest ostatnim dniem postu.

Rano w kościele święci się pokarmy, a wieczorem także ogień i wodę.

Do koszyczka wkłada się jajka, kiełbasę, chleb, sól, chrzan i baranka. Baranek jest z cukru, ciasta lub wosku. Koszyk przyozdabia się gałązkami bukszpanu i nakrywa go białą serwetką.

BOROWINA I MIRT

**SĄ ZNAKIEM POKOJU ,
W POLSCE WKŁADA SIĘ DO KOSZYCZKA ZAMIAST GAŁĄZKI
OLIWNEJ**

LANNY

Poniedziałek Wielkanocny

nazywany jest *Lanym Poniedziałkiem*,
Oblewanką, *Polewanką* lub *dniem*
świętego Lejka.

Chłopcy oblewali dziewczyny wodą. Na ładne, lubiane dziewczyny wylewano całe wiadra wody lub wrzucano je do stawów, sadzawek. Im więcej było wody, tym większy honor dla panny. Przemoczona do suchej nitki dziewczyna miała tzw. wzięcie. Jeśli dziewczyna miała suche ubranie, była niepoczyszona.

Panny przygotowywały okup najczęściej w postaci pisanek. Można było wykupić się też kielbasą lub mazurkiem.

PONIEDZIAŁEK

SZUKANIE ZAJĄCZKA

Wyrazem wielkanocnej radości rodziny może być po zakończeniu śniadania, wspólna zabawa – zwana **szukaniem zajączka**, czyli małej niespodzianki dla każdego.

ZWYCZAJE ŻYWIENIOWE WIELKANOCNE

Zwyczaje żywieniowe Wielkanocne

Nadchodzą Święta Wielkanocne. Na pewno niewielu z nas dokładnie zdaje sobie sprawę, jakie zwyczaje i tradycje wiążą się z tym świętem. Tradycje i zwyczaje wielkanocne towarzyszące obchodzonemu przez nas najważniejszemu świętom są bardzo ciekawe i urozmaicone. Mają bogatą historię, gdyż były pielęgnowane przez wiele pokoleń Polaków w minionych czasach.

Pogrzeb żuru i śledzia

Pogrzeb żuru i śledzia był obyczajem związanym z dość rygorystycznym przestrzeganiem postu i obchodzonym na Kujawach i Pomorzu. Pożywienie wielkopostne najczęściej ograniczało się do żuru i śledzi. Nie jedzono nie tylko mięsa i tłuszczów roślinnych, ale również nabiału i cukru. Kiedy więc wielki post dobiegał końca, tradycją w Wielki Piątek wieczorem lub w Wielką Sobotę rano był tzw. *pogrzeb żuru i śledzia*. Wynoszeniu z domu śledzia i żuru towarzyszyły żartobliwe przyśpiewki i okrzyki. Śledzia, wyciętego z drewna lub tektury, wiązano na grubym powrozie i na wierzbie wieszano nad drogą. Była to symboliczna kara dla *powieszzonego* za sześciotygodniowy post. Natomiast garnek z żurem zakopywano poza wsią. W krakowskim dodatkowo zakopywano garnek z popiołem, co oznaczało koniec pokuty.

DZIELENIE JAJKIEM

- *Tradycja dzielenia się jajkiem obchodzona jest w wielu domach. W Wielką Sobotę każdy z nas święci koszyczki w kościele, gdzie jest: kiełbasa, jajka, chleb, sól, pieprz, chrzan. Po powrocie do domu dzielimy się poświęconym pokarmem z najbliższymi. Jest to czas, kiedy wszyscy jesteśmy razem.*

Symbolika

- **Baranek** - to najważniejszy symbol świąt wielkanocnych - symbolizuje on zwycięstwo Chrystusa (Zwyciezca Śmierci). Oddany w ofierze, aby odkupić grzechy ludzkie, tak jak Chrystus odkupił nasze, a później zmartwychwstał. Baranek jako symbol musi znaleźć się w naszej „święconce”, a później na wielkanocnym stole.

SYMBOLIKA

Jajko - symbol życia i odradzania się natury . Jajka wielkanocne są pięknie ozdabiane: **pisanki** malowane są w rozmaite wzory woskiem za pomocą rysiku, a następnie barwione, **kraszanki** natomiast barwione są poprzez gotowanie w odpowiednich kiedyś naturalnych, a obecnie sztucznych barwnikach. Tradycja malowania jaj ma swój początek w starożytności, a później przez wieki się rozwijała. Kolory i wzory, w jakie malowano jajka również miały swoją symbolikę. Żółty to radość i słońce, zieleń to nadzieja i przyroda rodząca się do życia. Jajko odgrywa najważniejszą rolę podczas niedzielnego śniadania, gdyż właśnie wtedy dzielimy się nim i życzymy sobie wszystkiego najlepszego.

Symbolika

- **Chleb** - w wielu kulturach uznany za fundamentalny składnik żywienia. Tam gdzie chleb, tam bogactwo i pomyślność. W tradycji chrześcijańskiej jest też symbolem ciała Chrystusa.

Symbolika

- **Wędlina** - dawniej do barszczu należało wrzucić kawałek jakiegokolwiek wędliny, a od XIX wieku rozsmakowano się w kiełbasie. Wędlina jest symbolem dostatku, gdyż nie każdego było stać na tego typu rarytas, a także płodności.

Symbolika

- **Chrzan** - symbolizuje gorzkie poświęcenie Chrystusa a także krzepę i siłę.

Symbolika

- Ciasta – symbol sprawności i doskonałości.

Symbolika

- **Sól** - chleb i sól to dwa ważne symbole w tradycji chrześcijańskiej. Być solą ziemi to być życiodajnym składnikiem, który odżywia i decyduje o istnieniu. Sól jest nieocenionym minerałem, bez którego nasze organizmy nie mogłyby funkcjonować.

Symbolika

- **Ser** - symbolizuje przyjaźń człowieka z naturą

Potrawy Wielkanocne

Mazurki i babki Wielkanocne

- Z ciast tradycyjnie na Wielkanoc piecze się baby migdałowe (Podlasie) i mazurka (Mazowsze) - ciasto przekładane masą, marmoladą i bogato dekorowane lukrem i bakaliami.

Regionalne Potrawy Wielkanocne

- Zylc

- Murzin Wielkanocny

- Chrzanica

